Advokatrådet

ADVOKAT SAMFUNDET

Justitsministeriet

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
DATO: 10.10.2024
SAGSNR.: 2024-2640

Høring over forslag til Lov om ændring af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven)

Justitsministeriet har den 9. september 2024 sendt forslag til Lov om ændring af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) (Pengeinstitutters adgang til oplysninger om reelle ejere af midler på advokaters samleklientbankkonti) i høring.

Advokatrådet vil indledningsvis takke for muligheden for at fremkomme med bemærkninger til lovforslaget.

Efter de nuværende regler kan pengeinstitutterne ikke leve op til deres pligt efter hvidvaskloven om at kende identiteten på de reelle ejere af midler på advokaters samleklientbankkonti (klienterne), da advokater som følge af deres lovbestemte tavshedspligt ikke kan videregive oplysninger om deres klienter til pengeinstitutterne. Som retstilstanden er i dag, kan advokater ikke videregive oplysninger om klienten til pengeinstitutter uden samtykke fra klienten, uden at dette vil være i strid med advokaters tavshedspligt som reguleret i retsplejelovens § 129, jf. straffelovens § 152, med mindre, der er tale om tilfælde, som er omfattet af straffelovens § 152 e.

Advokatrådet, Danske Advokater og Finans Danmark har gennem længere tid bidraget til arbejdet med at finde en løsningsmodel på disse modsatrettede forpligtelser, hvilket ikke har vist sig muligt, da der er tale om en reel regelkollisson af en karakter, som vurderes kun at kunne løses gennem ændret lovgivning.

Det hilses derfor velkomment, at Justitsministeriet med nærværende forslag til ændring af hvidvaskloven har søgt at løse regelkonflikten mellem på den ene side advokaters tavshedspligt og på den anden side hvidvaskreglerne.

Advokatrådet finder det dog grundlæggende problematisk, at tavshedspligten endnu engang bliver udhulet og er i princippet uenig i denne forringelse af

advokaters tavshedspligt. Advokaters tavshedspligt er en af hjørnestenene i retssamfundet. Den er med til at sikre, at borgere og virksomheder kan have fuld tillid til uafhængige rådgivere, som kun tjener klienternes interesser og således ikke samtidig tjener myndighederne. Tavshedspligten tjener samtidig det formål at sikre, at alle har mulighed for at henvende sig til en advokat og få rådgivning uden risiko for, at andre får viden om dette.

Samtidig ser Advokatrådet det som helt centralt, at advokatbranchen bidrager til at løfte den vigtige samfundsopgave, der ligger i at bekæmpe hvidvask og har forståelse for de samfundsmæssige hensyn, der gør, at pengeinstitutterne har brug for at kunne identificere de klienter, der har midler indestående på samleklientbankkonti, således, at pengeinstitutterne kan opfylde deres kundekendskabsforpligtelser og dermed reducere risikoen for hvidvask.

Da det ikke har vist sig muligt at finde en anden løsning på regelkonflikten end at forpligte advokater til at stille identitetsoplysninger på deres klienter til rådighed for pengeinstitutterne, støtter Advokatrådet overordnet lovforslaget.

Det er dog afgørende, at oplysninger om klienterne sikres en høj grad af fortrolighed i forbindelse med pengeinstitutternes behandling heraf, så klienter fortsat kan have tillid til, at de kan henvende sig til advokater uden risiko for, at viden herom tilgår uvedkommende.

For alle advokater i advokatfirmaer betyder ændringen af reglerne, at de som noget nyt skal identificere de reelle ejere og indhente og kontrollere identitetsoplysninger på alle klienter, der indsætter beløb på samleklientbankkontoen, uanset om sagstypen i øvrigt er omfattet af hvidvaskloven. Der er Advokatrådets vurdering, at der er tale om en meget betydelig forøgelse af administrative pligter for advokater, særligt for den meget store andel af advokater, der ikke eller kun i meget begrænset omfang behandler sager, der er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13.

Det er Advokatrådets vurdering, at de administrative byrder som lovforslaget medfører, i nogle tilfælde fremstår uproportionelle i forhold til den hvidvaskbekæmpelsesmæssige gevinst, som reelt kan forventes. Dette gælder eksempelvis ved indbetaling af beløb på en samleklientbankkonto, som umiddelbart herefter viderebetales til offentlige myndigheder (se nærmere Advokatrådets bemærkninger hertil nedenfor).

I lovforslaget anføres det, at Erhvervsstyrelsen vurderer, at lovforslagets samlede administrative konsekvenser ikke vil overstige 4 mio. kr. Advokatrådet kan ikke bekræfte denne vurdering. På den baggrund henstiller Advokatrådet til, at lovforslagets samlede administrative konsekvenser kvalificeres yderligere.

Advokatrådet skal derudover generelt bemærke, at der er behov for, at der gives grundig vejledning i forhold til, hvilke krav Finanstilsynet vil stille til pengeinstitutterne i relation til opfyldelse af kundekendskabsprocedurerne vedrørende samleklientbankkonti. Advokatrådet ønsker at indgå i vejledningsprocessen, da Advokatrådet med sit indgående kendskab til advokatbranchen kan sikre, at der tages højde for de mange komplekse forhold, som advokater og advokatfirmaer skal forholde sig til i relation til de pligter, der følger med lovændringen.

Advokatrådets forslag til justeringer af lovforslagets anvendelsesområde

Betalinger til offentlige myndigheder

Advokatrådet foreslår, at indsættelse af midler på en samleklientbankkonto til brug for betaling af afgifter til offentlige myndigheder (for eksempel retsafgifter, tinglysningsafgifter og klagegebyrer) ikke omfattes af pligten til at indhente, kontrollere og stille identitetsoplysninger til rådighed. Det vurderes at være disproportionalt at pålægge advokater den administrative byrde i forbindelse med transaktioner, der alene omfatter øremærkede beløb til offentlige myndigheder.

Baggrunden for, at de øremærkede beløb indsættes på advokatens samleklientbankkonto er, at sager først behandles - med fristafbrydende virkning, hvis der samtidig med stævningen/tinglysningen/klagen indbetales afgift/gebyr. De offentlige systemer er sat således op, at det indgår som en del af sagsanlæggelsen/tinglysningen/klagen, at advokaten på vegne af klienten indbetaler afgiften/gebyret. Selvom det i nogle situationer kunne være muligt for klienten selv at betale beløbet direkte til den offentlige myndighed og dermed undgå at bruge samleklientbankkontoen som mellemstation, med deraf følgende krav til identitetsindhentelse, er der knyttet vanskeligheder til en sådan løsning. Det er Advokatrådets vurdering, at det væsentligt vil forringe servicen overfor klienterne og generelt skabe utryghed, hvis klienterne selv skal håndtere at betale afgiften/gebyret direkte til den offentlige myndighed.

Advokatrådet opfordrer til, at der nedsættes en arbejdsgruppe, der ser nærmere på muligheden for en sådan undtagelse til pligterne indeholdt i lovforslaget, i relation til betalinger til offentlige myndigheder.

Det kan eventuelt overvejes, om en undtagelse alene skal gælde, hvis der er en snæver tidsmæssig sammenhæng mellem ind- udbetaling og/eller, at beløbet til det offentlige ligger under en vis nærmere fastsat beløbsgrænse. Undtagelsen kan eventuelt bestå i, at der etableres en særlig afgiftsklientkonto hos advokaten, hvorpå der alene kan indsættes/hæves midler til dækning af betroede midler til det offentlige. En sådan løsning vil kræve en ændring af klientkontovedtægten og kan kombineres med en tilsynsforpligtelse for Advokatrådet.

Ligestilling mellem advokaters inkassoforretninger og inkassobureauer

Nogle advokatfirmaer driver inkassovirksomhed i konkurrence med inkassobureauer, der er underlagt reglerne i Lov om inkassovirksomhed. Det følger af bekendtgørelsen nr. 752 af 26. september 1997, om autorisation og sikkerhedsstillelse m.v. ved udøvelse af inkassovirksomhed, at inkassobureauer kan oprette en konto for alle klientforhold, altså en model, der minder om advokaters samleklientkonti.

Det er Advokatrådets vurdering, at inkassobureauer, der anvender samleklientkonti, ud fra et hvidvaskbekæmpelsesmæssig synspunkt, bør pålægges de samme krav som advokater om at stille identitetsoplysninger på deres klienter til rådighed for pengeinstitutterne.

På den baggrund opfordrer Advokatrådet til, at den foreslåede ændring af hvidvaskloven i relation til advokaters samleklientbankkonti også implementeres i forhold til inkassobureauer, der er underlagt reglerne i Lov om inkassovirksomhed.

Afsluttende bemærkninger

Der er fortsat en lang række forhold, som er uafklarede i relation til den praktiske implementering af de nye krav, herunder udvikling af eventuelle tekniske løsninger til understøttelse heraf. Advokatrådet finder ikke, at den økonomiske byrde ved udvikling af tekniske løsninger hos pengeinstitutterne bør overvæltes på advokatstandens medlemmer.

Advokatrådet henstiller til, at der gives mindst seks måneders frist fra lovforslagets vedtagelse til ikrafttrædelsesdato, så det sikres, at advokater og advokatfirmaer har tilstrækkelig tid til at udarbejde og implementere processer, der kan understøtte de nye regler.

Advokatrådet bidrager meget gerne til det fortsatte arbejde med at implementere de nye regler.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
Generalsekretær